СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ "УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ" В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 177. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 1 серпня 1935. — VOL. XLIII. No. 177. Jersey City, N. J., Thursday, August 1, 1935. THREE CENTS

БОРОТЬБА ЗА НІМЕЦЬКО-АМЕРИКАНСЬКІ ВІДНОСИНИ

ВАШИНГТОН. — Відмова дозволу масажиста для одного німецького горожанина нюйорським посадником міста Ля Гвардією та комуністична демонстрація на кораблі „Бремен" поставили рубом перед американським громадянством питання відносин Америки до Німеччини.

Департамент стейту дістав від німецького уряду рішучий протест проти скинення німецького прапора з німецького корабля „Бремен" підчас комуністичної демонстрації останньої пятниці. Департамент стейту ще не сказав, що він зробить у цій справі. Покищо він відослав протест нюйорському губернаторові Леменови. Посадник Ню Йорку Ля Гвардія, котрий був тут на одних нарадах, заявив пресі, що уряд арештував виновників образи німецького прапора та поставить їх на суд.

Американський уряд симпатизує з Жидами.

Вилієм Филипс, заступник секретаря стейту, написав членам жидівської делегації до департаменту стейту в справі переслідування Жидів у Німеччині лист, котрого слова можна зрозуміти так, що американський уряд у якийсь спосіб дав німецькому урядови до зрозуміння своє невдоволення з політики Німеччини супроти Жидів.

Заступник секретаря каже саме, що „поняття релігійної свободи й свободи совісти для всіх становлять найосновнішу засаду нашої власної цивілізації й політичної віри. З огляду на те американський народ усе підпирає вдержання тих засад у Злучених Державах, як також в інших державах".

Американські Німці протестують.

У кількох містах Америки з великою німецькою іміграцією відбулися німецькі масові віча для протесту поступку нюйорського посадника Ля Гвардії, котрий відмовився дати дозвіл масажиста одному німецькому горожанинови, бо, мовляв, німецький уряд обмежує американських горожан.

Найбільше таких віч відбулося в Ню Йорку. На кождім з них була велика маса людей. Бесідники гострими словами нападали на Ля Гвардію, називаючи його пів-жидом, комуністичним симпатиком, жидівським посадником, та відгрожуючи йому пімститися при виборах.

Хочуть затягнути католиків до протесту з Жидами.

Католицький тижневик „Комонвіл" закликає всі католицькі церковні організації повідомити своїх членів, щоби вони не брали участи в олімпійських ігрищах, що мають відбутися 1936-го року в Берліні, бо, мовляв, такою участю католики дадуть мовчаливу згоду на свідомі й насильні переслідування, що тепер мають місце в Німеччині.

Редакція „Комонвіла" каже, що основною релігійною засадою нацистичного уряду є поганство.

ПОСТУП ТЕЛЕВІЗІЇ.

ФІЛАДЕЛФІЯ. — Перед громадкою запрошених гостей демонстровано тут у телевізійних лябораторіях удосконалений телевізійний апарат.

На одній екрані виступала орхестра з музикою, група „хорових дівчат" з танками та Мики Мавз. Це представлення пересилано телевізійним апаратом на інший екран, де це представлення повторялося рівночасно з першим.

Файло Фарнсворт, молодий винахідник цього удосконаленого апарату, говорив, що він має надію, що бизнесове використування телевізії є справою недалекої будучности, може навіть наступного року.

ЗМЕТЕНИЙ МОРЕМ.

ПОЙНТ ПЛЕЗЕНТ (Ню Джерзі). — Великі хвилі морського приливу не дали 22-літньому Давидови Гигинсови, що тут купався, вернутись до берега, але затягнули його на повне море, де він утопився.

В озері Могок утопився 23-літній Кларк Келем, що дістав удар серця, як скочив нурком у воду.

ПОЛІЦАЙ УБИВ АВТОМ ДВОЄ ДІТЕЙ.

РОВЗБЕНК (Статен Айленд). — Поліційне авто, котрим їхав поліцай Джеймс Албано, наїхало на біцикль, котрим їхав 10-літній хлопчина і 14-літня дівчина, та вбило їх на місці.

Поліцая арештовано, хоч прокуратор, вислухавши поліцая й свідків, був переконаний, що поліцай не винуватий.

„МІСТЕРІЙНИЙ ПРОМІНЬ" ПОБАЧИВ КОРАБЕЛЬ НАПОТЕМКИ.

ГАЙЛЕНДЗ (Ню Джерзі). — На маяку Нейвсинк пробовано придуманий інжинірами американської армії апарат, що добачує предмети без людського ока. Апарат „побачив" у темноті корабель, що находився на повнім морю, 5 миль від берега.

ШИРЯТЬСЯ ПОШЕСТИ.

У Виндбер, Па., 28 осіб захорували на дивну недугу, котру деякі лікарі вважають за „енкефалітіс", себто сплячу недугу. Досі помер на неї один 13-літній хлопчина.

У шпиталі Белвю в Ню Йорку помер на сплячку Казимир Чиковський, котрого привезено до шпиталю 14-го липня.

В околиці Ричмонда, в стейті Верджінія, шириться дитячий параліж. Досі занотовано 259 випадків занедужання. За один понеділок прибули 14 нових випадків. Померли від цеї недуги досі дві особи, між ними жінка одного лікаря.

ІТАЛІЯ КУПУЄ ВОДУ І ЗБІЖЕ.

Англійські урядовці із Судану, які перебувають у Каїрі, оповідають подробиці про воєнні приготування Італії й Етіопії. До Судану приїздять італійські воєнні кораблі і набирають воду до пиття, платячи по 8 фунтів стерлінгів за тону.

Одночасно Етіопія закуповає масово зброю, харчеві запаси і тяглові звірята. Питають головно за збіжем, вербльюдами і мулами. Через те зріс сильно експорт з англійського Судану до Етіопії. У квітні минулого року вартість цього експорту давала 150 тисяч фунтів стерлінгів, зате у квітні ц. р. експорт до Етіопії дійшов до 8,500 фунтів стерлінгів.

Італійський посол у Букарешті мав з румунським міністром промислу й торговлі розмову, в якій заявив, що італійський уряд рішив закупити в Румунії більшу скількість збіжа для італійських військ в Африці. Недавно італійський уряд закупив у Констанці більшу партію пшениці й кукурудзи, яку вислано до Африки.

АДВОКАТИ В ПОЛЬЩІ.

За обчисленнями з 1. січня ц. р. було на терені Польщі 6,536 адвокатів, з того у варшавській апеляційній окрузі 1,851, краківській 1,088, львівській 2,200, познанській 582, віленській 315, люблинській 262 і катовицькій 237. Найбільше адвокатів є у Варшаві, бо 1,290, опісля у Львові 747, Кракові 442, Лодзі 237, Вільні 153, Познані 134 і т. д. 939 і т. д.

ВІДГОМІН ТАЄМНОГО ВИБУХУ.

У Верині біля Миколаева над Дністром арештовано на днях Теодора Стасева, Семена Горака й Івана Демка у звязку з вибухом пекольної машини в цьому селі. Як відомо, в місці, де поліція зловила Біласа і Данилишина, висипав хтось у ночі могилу, на якій поставлено хрест. У землі під хрестом уміщено пекольну машину. Коли поліція звеліла могилу з хрестом усунути, настала експльозія, від якої згинуло двох людей, а постерункового тяжко ранило. Арештованих відставлено до Станиславова.

ВЕЛИКА ПОЖЕЖА.

У Старому Чорториску, пов. Луцьк, вибухла в ночі пожежа і знищила 219 будинків на шкоду 117 господарів. На протязі двох років це вже третя більша пожежа, що навістила це село.

ПІДЗЕМНІ ПЕЧЕРИ В УГРИНІ.

Подільське туристично-краєзнавче товариство влаштувало правильні звідини гіпсової печери в Угринові біля Чорткова за оплатою по 20 сот. від особи, для молоді 10 сот. Печери мають кілька великих підземних саль і хідників.

ПОЛІЦІЙНИЙ КОМІСАР ДЕФРАВДАНТОМ.

В Ліді застрілився недавно комісар поліції Весоловський. Доходження викрили, що причиною самогубства були грошеві зловживання в сумі поверх 30,000 зл.

ІНФОРМАЦІЙНА АКЦІЯ.

Спілка студентів Українців у Німеччині влаштувала 20. червня ц. р. в Берліні реферат про міжнародне положення у звязку з українською справою. На рефераті були присутні не тільки Українці, але й чужинці, між якими видно було представників німецької преси та інших установ. Заціkавлення українською справою було велике, наслідком чого українське студентство в Німеччині рішило відновити систематичну інформаційну акцію в Німеччині.

РУМУНІЗАЦІЯ.

Черновецька преса приносить вістку, що до місцевого шкільного інспекторату наспів з Букарешту розпорядок, який є новим ударом проти буковинських національних меншин. На основі цього розпорядку заборонено вчити в школах по українськи, німецьки, польськи та жидівськи. Заборона торкається тільки народних шкіл у Чернівцях.

ОБЛОВИВСЯ.

Управитель суспільної обезпечальні в Ліді, Казимир Парновський, спроневірив 60,000 зл. і втік у напрямі литовської границі. Розписано за ним стежні листи.

ЗА ОБРАЗУ ПІЛСУДСЬКОГО.

Городський суд у Здунській Волі варшавського воєвідства розглядав справу кс. Мар. Вісневського, під закидом, що підчас проповіди вжив образливих слів під адресою марш. Пілсудського. Кс. Вісневський до вини не признався, мовлячи, що обвинувачення спирається на зізнаннях тільки одного свідка, а саме постерункового поліції. Обвинуваченого засуджено на 6 місяців арешту.

НАЙБІЛЬШЕ ПОЧИТНА КНИЖКА В НІМЕЧЧИНІ.

Книжка Гітлера „Моя боротьба" побила в Німеччині всі видавничі рекорди. Друге її видання розпродано у скількости 1,930,000 примірників.

МОДЕРНІ КАВАЛЕРИ.

Молодий Мексиканець їхав зі своєю нареченою автом. Хотів зробити кілька знимок і тому мав фотографічний апарат з собою. Коли стояв на мості, щоб робити знимку, побачив якогось незнайомого, що цілував його наречену. Він спокійно відфотографував свого суперника, опісля вніс скаргу до суду, домагаючися грошевого відшкодування. Маючи знимку під рукою, незнайомого легко пізнали і за некрасивий крок, що цілував чужу наречену, присуджено йому кару 2,000 долярів.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ СПЕЦІЯЛІСТИ.

Каганович скликав на засідання представників вищих наукових інститутів транспорту. Представники цих установ одноголосно ствердили, що науково-дослідна праця у вищих школах стоїть на дуже низькім рівні. Не згадуючи вже про рівень науки, ці школи не мають наукових матеріялів, лябораторій і т. д.; істнуючі лябораторії не мають нових уладжень. На засіданні гостро осудили теж методу навчання у вищих транспортових школах. І так інжинір шляхів по закінченні вищої школи не тільки не підготований до спеціяльної праці, але не має теж загальних понять про засади цієї праці.

381 ЗАЛІЗНИЧИХ КАТАСТРОФ ЗА ДВА ТИЖНІ.

Бюро донецького районного партійного комітету видало відозву про необхідність боротьби з залізничими катастрофами у донецькій області. За 15 днів у червні було 381 нещасливих випадків на залізниці, між ними 90 великих катастроф. Партійний комітет стверджує, що комуністи залізничники не тільки не поборюють лиха, але самі поносять відповідальність за ці катастрофи. Цю відозву оголосили на сторінках „Гудка" з 20. червня ц. р. як телеграму до Сталіна.

КІНЕМАТОГРАФ У ШКОЛІ.

З початком нового шкільного року у всіх вселюдних і середніх школах у Мадярщині рішено ввести фільму як науковий засіб при деяких предметах, особливо при науці природи та фізики.

ВИСЛАННЯ ДВОХ СОВЕТСЬКИХ НІМЦІВ.

Німецьке інформаційне бюро повідомляє: Як зачувати з Москви, німецьких євангелицьких священиків Зайба і Дойчмана, засуджених недавно большевиками на кару смерти, мають заслати по 10 років. Обох обвинувачено в недозволених звязках із заграницею, а ці звязки зводилися до принятя запомоги із заграниці, щоб ратувати свою рідню від голодової смерти та щоби виконувати релігійні обовязки, загарантовані советським урядом. Якщо вістка про припинення виконання смертного присуду має викликати сатисфакцію, то 10-літнє заслання над Біле море або на Сибір є всетаки дуже жорстокою карою.

ОБІКРАЛИ ЦЕРКВУ.

З Кишенева (Бесарабія) доносять, що в селі Кобру невідомі злочинці ограбили церкву. Як опісля показалося, брав участь у крадіжі й церковний братчик Павел Мещук.

ПАМЯТНИК НЕВІДОМОМУ КОНЕВИ.

У всіх державах, що брали участь у світовій або визвольній війні, поставили памятники „невідомому воякови", що заступає маси невідомих вояків, полеглих на війні. Мадярщина пішла дальше і рішила вшанувати теж память мілїонів коней, що стали жертвою світової війни. За почином мадярського генерала кавалерії, Стефана Горті, в Будапешті відкрили памятник „невідомому коневи", що ляг головою у світовій різанині людей і звірят.

ПРОТИ ЧЕСЬКИХ ШКІЛ НА ЗАКАРПАТТЮ

БРАТИСЛАВА (Словаччина). — Автономістична партія руських націоналістів на Закарпаттю видала однодніvку, що взиває руську суспільність у тім краю, щоб масово й енергійно запротестувала проти закладання чеських шкіл на Закарпаттю. Чеські кола дожидають такої самої акції українського громадянства на Підкарпатській Руси, що викличе загальну боротьбу національностей у майбутнім шкільнім році.

ПОМЕР Д-Р МАРІЯН ГЛУШКЕВИЧ.

ЛЬВІВ. — В середу, 17-го липня, помер після операції адвокат д-р Маріян Глушкевич, знаний з оборони українських політичних вязнів, у 58-мім році життя. Покійний перебув величезні духові й ідейні переміни у своєму життю. Був пробоєвим галицьким москвофілом перед війною, в часі війни витав русского царя Миколу II. хлібом і сіллю в часі його вступу до Перемишля, перебув у Росії розвал царизму, українську державу, у Ростові над Доном пережив розстріл свого приятеля д-ра Дудикевича, пережив большевицьку революцію, став Українцем, був співредактором органу Союзу Українських Адвокатів „Життя і Право" і заступником президента цеї організації.

ЗАБОРОНА КАНДИДУВАТИ УКРАЇНСЬКИМ СВЯЩЕНИКАМ ДО ЗАКОНОДАТНИХ УСТАНОВ.

ЛЬВІВ. — Львівський Митрополичий Ординаріят пригадав духовенству на постанову Епископату Галицької Церковної Провінції з жовтня 1930 р., яка забороняє комунебудь із священиків кандидувати до польського сойму чи до сенату. Священики, що знехтувалиб цю заборону, будуть потягнені до канонічної відповідальности за непослух.

ОБКИДАЛИ КАМІННЯМ ПОЇЗД, ЩО ВІЗ ЛІТВІНОВА.

ЛЬВІВ. — Газети приносять таку вістку: Недалеко Білостоку обкидали камінням поспішний поїзд, який їхав зі Столпців до Варшави. В поїзді був советський комісар закордонних справ, Літвінов, що переїздив за кордон. Вибили одно вікно в спальнім вагоні, що його займав Літвінов. Стверджено, що справниками тих вибриків були парубки, які не знали, що в поїзді їде советський достойник, а вчинку доконали з пустої забави. Влада веде слідство, щоб устійнити назвища справників.

МІЛЬЙОН ТУРКІВ ПОКИНЕ РУМУНІЮ.

ІСТАНБУЛ. — Турецький посол у Букарешті приїхав до Істанбулу, щоб обговорити подробиці перенесення до батьківщини Турків з Румунії. Туреччина підписала з Румунією договір, на основі якого впродовж пятьох найближчих років музулмани покинуть Румунію і переселяться в Туреччину. Вони привезуть з собою гроші, що їх дістануть із продажу своїх грунтів.

ДОВГИ ПОЛЬЩІ ДОХОДЯТЬ ДО 5 МІЛЯРДІВ.

ВАРШАВА. — В міністерстві скарбу відбулося засідання комісії державних довгів під проводом сенатора Поплавського. Звіт виказує, що довги Польщі на 1-го липня ц. р. сягали до 4,641,841,000 злотих супроти 4,691,647,000 злотих у дні 1-го січня ц. р. Виходить, що в минулім році довги зменшились на 49,800,000 злотих.

НАЦІСТИЧНИЙ УРЯД ПРОДОВЖУЄ БОРОТЬБУ З ПРОТИВНИКАМИ.

БЕРЛІН. — Міністер внутрішніх справ у Саксонії розвязав організацію воєнних ветеранів, „Штальгельм". У провінції Сар, яку щойно прилучено до Німеччини після плебисциту в січні, губернатор розвязав молодечі церковні організації, що займалися спортом і виступали в одностроях. Набудуче не вільно їм виступати як якійсь зорганізованій одиниці.

КОМІНТЕРН ЗАПОВІДАЄ РЕВОЛЮЦІЙНИЙ СТРАЙК В АМЕРИЦІ НА ОСІНЬ.

МОСКВА. — На семому конгресі Комуністичного Інтернаціоналу сказав американський делегат Сем Дарси, що в осени біжучого року розпічнуть докові робітники в Америці страйк на небувалі досі розміри. Їм поможуть моряки й докові робітники з інших країв. З ними навязано взаємини в часі недавнього страйку в Сан Франсіско.

МУСОЛІНІ ЩЕ РАЗ ЗАПОВІДАЄ ЗАНЯТТЯ ЕТІОПІЇ.

РИМ. — Мусоліні приняв на розмові Петра Беноа, французького журналіста. В довгій розмові він сказав таке: „Цісар Етіопії знає мої наміри і мої засоби. Я мушу виконати мої пляни, щоб поширити італійські кольонії в Америці. Я вважаю, що ця виправа в Етіопію є лише пробною мобілізацією. Проти всяких „рибаків" в Европі я маю все в моїй руці, що потрібне. Їм не вдасться виловити рибу в каламутній воді".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$ 2.00	One year	$ 2.00
На пів року	$ 1.25	Six months	$ 1.25
В Джерзи Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЯКА БУДЕ НОВА ВІЙНА?

Не лише загроза нової світової війни, але навіть льокальна війна в роді війни Італії проти Етіопії підносить питання; які воєнні середники будуть рішати в новій війні?

Недавно тому з Анґлії прийшло донесення про важний, просто революційний винахід анґлійських воєнних інжинірів. Революційний у тому значінню, що викличе він повний переворот у способах воювання. Винахід дозволяє людині, що лишається на землі, кермувати літаком, що підноситься в повітря без пільота. Відповідним апаратом можна заставити літак вилітати, буяти в повітрю, підноситись, опадати й осідати.

Не треба аж буйної уяви, щоби представити собі вагу цього винаходу для війни. Раз придуманий у засаді й практично примінений у малій мірі, він дасться розвинути на велику скалю. Нині апарат дозволяє керувати безпільотним літаком на кілька миль, але за якийсь час апарати удосконалять так, що безпільотні літаки будуть літати свобідно сотки миль від осередку контролі. Нині апарат контролює літання, але за якийсь час ним певно буде можна контролювати теж скидання бомб, набитих кулями, чи ґазами, чи мікробами.

Немовби у відповідь на цей анґлійський винахід, що дозволяє літати в повітрю без пільота, американський корпус воєнних інжинірів придумав спосіб відкривати ворожі позиції без людського ока. Просто придумано апарат, що пускає „таємничий промінь", який потрапить відкрити ворожий корабель чи літак на віддаль 50 миль. Це в дечому нагадує винахід, котрим послугувались американські кораблі в часі великої війни для викривання німецьких підводних лодок, одначе коли тамтой прилад ловив під водою голоси моторів, цей ловить світло.

І знову не треба буйної фантазії, щоб уявити собі таку сцену з будучої війни, коли ворожий літак, наладований бактерійними бомбами, буде летіти на знищення промислового, чи політичного центру, а його „побачить" на десятки миль апарат без людських очей.

Ці два факти показують загальний напрям розвою воєнної штуки. Цей напрям іде щораз скорше в напрямі розвою так званої технічної війни. Самі люди, що далі, то грають тим меншу ролю. Головну ролю будуть грати преріжні технічні удосконалення. Точка тяжкости пересувається з „гарматного мяса" на техніку. В будучій війні рішатимуть щораз більше технічні апарати. Побідником у такій війні може бути народ високо освічений і високо упромисловлений.

З ПРОГУЛЬКОЮ ДО БРАТІСЛАВИ

1. Кораблем по Дунаю.

Це субота, саме латинського Петра й Павла, пята година прегарного червневого ранку. Велика площа Гоймаркт, на яку дивлюся з вікон моєї хати в тихій самоті першого рана, ніби купається золотою киреєю із соняшнього проміння, яке осяяло її вже геть, а небо від овиду до овиду прозоро синє, тільки тут і там зі срібними лентами тонких облаків, від яких віє мріями анґелів. Так — на вежі недалекої Мацляйнсдорферкірхе видзвонює годинник щойно пяту рано, а наш чеський корабель до Братіслави відходить точно в годині восьмій, отже в мене ще властиво три години часу. Але скажіть, чи легко воно спати нетерплячому, коли він знає, що перед ним дводенна прогулька в чужу, — нехай і недалеку — країну, де інший нарід і інші люди, інша мова й інший звичай? І коли ви, ось так як я, починаючи від війни, не покидали ще Відня і його околиці ніколи?

Братіслава!

Мене запросило туди наше робітниче товариство „Громада", якого танкова ґрупа — про яку я вже так часто писав читачам „Свободи" — їде враз з чесько-словацьким співацьким товариством „Д-р Антон Дворжак" на спільний виступ у Братіславі. На мистецький виступ, ну й у гостину до наших тамошніх українських братів, з якими нам взаїмно хотілосяб пізнатись і привитатися. Правда — я саме вчора купався в Дунаю та знову раз надивився на нього гаразд з тераси одного ресторану в Кухельвав, але це був день захмарений, а Дунай одноманітно сірий, як завжди, коли нема сонця. Затеж нині погода, як кажуть Віденці — „цісарська", і я з дітвацькою насолодою уявляю собі заздалегідь усю розкіш прогульки Дунаєм у таку благословенну днину. О, бо той „синій", „тихий" Дунай, який так часто згадується у святих думах України, це, знаєте, — старий чародій! Він уміє вас зачарувати штуками, що незбагнені ще досі і найліпшим морякам, і найбільшим поетом. Штуками, яких чар інший ранком, а інший в полудне, дивно своєрідний, коли сонце ще високо над Каленберґом, але найбільш захоплюючий, коли вечірній світ стане рожевіти в пурпурах заходу, і плесо вод Дунаю починає вкриватися килимами в такі чудові краски, яких певно не бачило ні око каліфів Баґдаду, ні турецьких султанів...

Але ходімо до трамваю, бо наша збірка точно в 7-мій біля Уранії, а тут уже пять по пів.

Я з бідою впхав іще в мій клуночок два мягкі сині ковнірці, і шепнувши підсвідомо слово прощання моїй хаті, швиденько збіг на вулицю.

„В синю далеч, в синю далеч!" — повторював я водно за моїм поетом Айхендорфом, опинившися згодом у юрбі, що мала всідати на корабель. — Елеґантний пароплав „Орел" (C. S. D.) з високим, стрункии комином, з якого водно бухав чорний дим, ніби пароплав пихкав собі здоровезну люльку, поки людське муравлище в ньому оконечно отаборилося. Чехів і Словаків ось було тут понад 450 чоловіка, нас, Українців, коло 30, причім годиться зазначити, що чеський провід прогульки призначив нам одну з найвигідніших кают пароплаву. Обставина, якою особливо я — признаюся щиро — втішився немало, бо на час тригодинної плавби Дунаєм я призначив ні більше ні менше, а лектуру одного випуску **„Книгозбірні Вістника"**, двох французьких і двох віденських журналів, і все — з точними виписками. Але щож — ще поки я взагалі вспів розгорнути **Мосендзову книжечку** про великого німецького державника **Штайна, я** переконався знову раз, що чародійні штуки діда Дунаю це не тільки билиці веселих моряків і вигадки поетів. Бо от, саме у хвилю, коли я в затишній кабіні розложився з моїми книжками й паперами, я почув, що щось кличе мене і тягне від бруняво лякерованого стола — геть. Щось, шановні читачі, не хтось, а щось. А що, спитаєте? Ну, щось таємне, заховане, а притім чудесно веселе — розумієте? Може це була наймолодша русалочка Дунаю, яку старий наслав бентежити мене, а може котрась із його найзбиточніших хвиль, а може хтось з кобольдів Дунаєвого шуму — досить, у шибці отвореного віконця нашої кабіни проскакував раз-у-раз якийсь сліпучий блиск, бризкав високо стріляючими струмочками якийсь водограй, і дзвонив тихим, срібним шепотом якийсь пестливий шум. То знову, знаєте, той блиск скочив з віконця мені на книжку, осліпив мене, потанцював собі на моїй голові, і зараз же втік крізь друге віконце, а водограй покропив мені вухо тоді, коли пестливий шум ніби тихо проспівав: „У синю далеч, у синю далеч... „І от у той мент я порозумів, що це Дунай кличе мене не гаяти часу над книжками в кабіні, а вийти на чердак дивитись на нього і на його царство, і я кинув кабіну, протиснувся крізь товпу інших пасажирів, і ставнувши собі вигідно саме напереді, потонув поглядом у розкішно розгорнених видноколах наддунайського краєвиду.

Справді:

Якаж це імпозантна, яка маєстатична велич!

Позаду пароплаву мріють ще на чудово чистому лазурі небес темно - сині обриси Віденського Ліса з чітко видвигненим шпилем Леопольдсберґу, мов останній привіт спрощаної нами наддунайської столиці, але ввесь простір довкола нас — вода, вода... Ширина Дунаю на просторі, яким їдемо, майже скрізь до триста метрів, а те в часі, коли плесо вод залите сонцем, стількиж, що сліпучо скляна гладь від одного краю ріки до другого. Мінливий, легко сфалдований, скляний безмір, тут і тепер ясно-сірої краски, він, сказатиб, величаво одноманітний, тільки по обох боках пароплаву розпінений шумом прорізуваних грудьми корабля хвиль, яких гнівна піна тремтить ще довго за нами... Але наскільки простір Дунаю покищо — покищо, читачу, — однотонний барвами, то овиди, що витають нас його берегами і на безкрайному обрію довкола, це одинока у своїм роді симфонія зелені, блакиту і срібла, легко навіяна тонкою, солодко розмріяною синявою, що вгортає той розкішний краєвид мов прозора заслона облича мавританської красуні. Інколи здається вам, що це там на берегах і на обрію з усіх сторін безконечні ґірлянди з борів, лісів і гаїв, які раз виростають ніби безпосередньо з води, то знову видвигаються над нею голубими верхами, або — якщо ріка раптом круто повертається — мріють за вами мов триюмфальні брами природи. А хіба є в скарбах перських шахів смараґди такої ріжноманітної зелені, як зелень отих лісових ґірлянд тут? Це ніби букові, вільхові, вербові, грабові, осикові і знову букові і знову вільхові царі повиходили нам назустріч в їх зелених шатах, і от ви в золотих сяєвах сонця чудуєтся на всі відтіни, всі тони, всі гармонії зеленого. Іноді ось майне повз нас там, на берегах, гуща зелені темної, ніби блакитної, то знову та зелень ясна, мов у тонах топазу, то раптом чудово сріблиста, або свіжа і яскрава, мов зелень маєвої трави. Але в далечі, на овидах якої ви вже добачуєте мріючі ген-ген верхи Малих Карпат, які згодом на нашому шляху починаються, там усе синє, все голубе, все блакитне. І блаженно затоплені, — розгублені в мягких блакитах тієї чарівної далечі, ви не дивуєтеся, що музика на нашім пароплаві грає майже без упину; що люди довкола вас, пібравшись то за руки то за шиї, з безжурною веселістю співають під такт музики; що от там, коло буфету, сивоусий дідок пішов собі зі своєю старою в танець, та що і в вас самих душа розтьохкалась мов жайворонок під сонцем. І ви почуваєте згодом, що кудиб там шляхом тієї голубої далечі наш корабель і не поніс вас нині — в Землю Обітовану, чи в якийсь бій на життя і смерть — ви з рівною готовістю важилисяб на все.

Справді:

Яка глибока фільософія життя — **ота радість душі!**

Колисьто великий фільософ Шопенгавер, намагаючись **пояснити** почування величавого („дес Ергабенен"), таке добре відоме нам у хвилях нашого затоплення у красу природи, звязував його з підсвідомим почуванням абсолютної тривкости нашого існування як такого. Але чи не вірніше, а головно — трохи простіше булоб нам пояснити блаженність чутких душ у хвилях наближення до природи стихійним **почуванням свободи,** викликаним нею в нас? І то свободи життєрадісної і життєтворчої, тієї, що не тільки сповняє нас охотою до життя, але й ступенує її до вершин сміливої, а коли треба — й одчайдушної активности. В такомуж життєрадісному звязку з природою чи не найглибша тайна чудового героїзму нашого колишнього **Запорозького Лицарства,** — саме з цього погляду так ґеніяльно змальованого Шевченком — і такаж тайна вікінґських та норманських походів, тайна краси піратських поем Байрона і Джозефа Конрада, і ватаги сміливих моряків Ґарібальдія...

„У Туркині, по тім боці,
Хата на помості.
Гай, гай! Море грай,
Реви, скелі ламай!
Поїдемо в гості".

І тому й так гарно бачити тут нам, як нарід в тій високо культурній Австрії, в якої межах тепер пливемо, шанує й культивує природу. Як зразково вимощені камінням береги ріки — причім нам мимоволі пригадуєдься траґічна справа реґуляції наших рік у краю! — які чистенькі і стрійні набережні рибацькі хатки, і яка зразкова господарка скрізь, коли на просторах, де ґірлянди лісів на хвилю вриваються, бачиш скошену траву, золотючі вже збіжа і сіно на далеких полях, від якого так і пахне вчасним, плодовитим літом. Ніде ні сліду тут якогось насильного та безумного нищення природи; скрізь культура, увінчувана стількиж красою її досягнень, що й їх фактичним пожитком, і скрізь ти бачиш, що тут люди не тільки зі змогою відчувати красу, але й зі змогою творити та мудро й любляче плекати її, вже хочби лиш як позитивну цінність з погляду на національну пропаґанду.

Отак минаємо ще **„Дойч-Альтенбурґ** — купелеве місце зі знаменитим краєвидом — далі **Гайнбурґ** зі стариннoю твердинею на виточенній горі, яку леґенда звязує з переказами про Нібелюнґів, а саме як останню пограничну твердиню Еценя (оспівану в пісні про Нібелюнґів як **„Гойненбурґ"),** і згодом наш корабель **видвигає** — чеський прапор, бо ми вже на території Чехо-Словаччини. Тут як перше бачимо пограничні сторожі, яких кріси блищалиб далеко грізніше, колиб не те, що майже коло кожного вояка добачуємо доволі елеґантне — жіноче товариство (його веселий сміх докочується аж до нас), даліж місцевість Девін зі старинними, могутніми руїнами, які опановують на хвилю ввесь краєвид, а врешті, десь коло 11 год. рано — добачуємо перші обриси Братіслави, амфітеатрально видвигненої над Дунаєм, з домінуючою руїною високого замку, якого могутній чотирокутник із сірими мурами завершує ввесь овид довкола.

Наш корабель, витаний рядами численної публики, що облягла променаду побережа, поволі припиняється.

Ми приїхали.

Д-р Остап Грицай.

Знак притомности.

Іцко Кон важко хорий. Лежить непритомний, гарячкує. Нікого не пізнає. Біля його ліжка сидить Конова й плаче. Нагло Кон кличе траґічним голосом:

— Геть від мене, маро! Геть, відьмо!

— О, слава Богу! — кличе врадувана Конова до лікаря. — Він уже приходить до здоровля, бо пізнає мене!

В казармах.

Польський капітан (видає накази): Завтра відходить компанія год. 8. рано, а якщо в тій годині падав би дощ — то піде в шестій.

УЛАС САМЧУК.

ВОЛИНЬ

Роман-хроніка у 3-ох частинах.

Частина I.

КУДИ ТЕЧЕ ТА РІЧКА?

10

Хведот нічого на це не сказав, лише страшно засоромився, підтер кулаком бруднізного носа і поліз далі на піч. Матвій відломив пів куска хліба, одрізав крихіткий шматочок сала і подав те на піч малому. Той узяв і, сховавшись, мов курча, щоб ніхто не бачив, десь там собі тихенько, без найменшого згуку, їв...

— Не, — сказав Матвій, присівши до столу, і то сказав якось уперто рішуче, на перекір всьому, ніби його хтось у чому довго вмовляв, а він все таки не згодився.

— Не!... Мушу я кудись звідси вимандрувати. Росея велика. Безліч у ній землі... Степи, пущі непрохoдимі, а тут ось тиснемось один на другому. Чехи нас відсіль витиснуть і не дамо ми собі ради в цьому. Та, зрештою, не треба вже й Росеї... Он у нас на Волині... Он туди на Кремянеччині... Гой, гой! Там ще „імeній", Господи... Оце я думав та думав і вирішив: поїду. Ще цеї зими десь поїду. Спробую щастя. Вижж тільки подумайте. Чиж не дурні ми, хоча ї биті? У світі стільки землі, а ми ніби на припічку. Ані лягти, ні сісти. Мене от що, правда, троха непокоїть... Кажуть, хутко продажу Заставя обявлять... От що то буде? Там, кажуть, по триста буде. А з пів десятини, кров з носа, а мушу купити... Хоча і в Сибір їхатиму, а мушу. Перепродам... Земля, такий крам, що ціна його росте не по днях, а годинах... Біда от, зайвого гроша нема... І скрута „вобче" на нього тепер. Нема та й годі. Але ви таки нічого, ані не пєте, не їсте... Вибачайте... Отак за розмовою та й забуваю. Прошу, прошу... Випийте... Частуйтесь...

— Не турбуйтеся... Я вже себе не того... — і при цьому вихилив чарку... крякнув, але вже значно поміркованіше, ніж спочатку, закусив.

— Та ви, кажете, землі шукати думаєте?

— Прийдеться — розводить руками Матвій. Що поробите?

— Ну-о-о! Воно то „покамісць" і у нас можна ще прикупити...

— Щось я ніде не чув... Заставя?... Куплю... Там ще можна буде...

— А ось мені трапляється у Лебедях дві десятині. Правда. Не дуже то того... Земля не важна. Щоб родила, треба ще на ній пособкати. Мочар, знаєте, але при домові і — думаю, що вдасться її трохи осушити. Но, те саме, що й у вас. Гроші на перешкоді... Брак гроша... То-то, воно.

— Гм... Що брак, то брак — помовчавши, проговорив Матвій. — Я то себе дуже зле... Дуже зле почуваю...

— А я... Я вже дійшов до того, що хочу десятину поля продати...

— Та невже? — здивувався Матвій. Але зараз же зробив байдужий вигляд.

— Отак, як бачите... Мушу. І то найкращу десятину... Оцю, що коло вас за садком — це „за садком" виговорив з притиском і головою в ту сторону кивнув. — Найкраща, їй-бо, десятина. Ото тільки і продаю, що нужда, та вона трохи, признатися, далеко від Лебедів. А я собі міркую, що і вам варто над цим подумати...

— Та я то цю штуку вже чув — каже Матвій, забувши, що перед хвилею виявив було таке здивовання, ніби це для нього, Бог зна, яка новинка.

— Чув, знаєте, і думав. Але дума і є думою, коли свистить в кишені. Що, зрештою, мені та одна десятина поможе... А стягатися до сорочки. Дітей морити голодом.

— Ее, не кажіть такого. Якось то Бог та дасть. Не кажіть. Одна десятина та ще при свойому, межа в межу. О, не кажіть. Це допоможе багато.

— Правда, воно то правда... Але за грошем то воно тепер дуже... Самі знаєте — скрута. А як ви того... з ціною?

— Ціна? — поставив Григорчук величезний знак запиту, торкнувшись цього делікатного питання. — Ціна... Та як? Як і в людей. Звичайно зійдемось по людськи. Я ж знаю вас, а ви мене. Здається, вам не первина в таких річах...

— Ох, не первина, не первина. Боками купня вилазить. Цілий вік тільки те й робиш, що купуєш і нічого з того не дивиться...

— Я то знаєте... Бачте, я просто міняю, чи либонь хочу змінити. Тут десятина, а там дві... Але ті дві, знаю, не витануть за цю одну, ото лишень що при домі. Надія ще, що при добрій волі дасться таки з неї щось зробити, до чогось дійти. Он наш Мирош мав таку саме мочар, а тепер підіть — поле, як щастя.

Пятьсот сімдесят рублів коштуватимуть ті десятини. Грошенята, правда, грубі.., А поле неабияке. До врожаю найменше років пять чекати прийдеться. Думаю, що моя оця десятина не буде видаватись дорогою, коли вона й погноєна, і як слід вироблена. Сій лишень пшеничку і радій, як ростиме, та засіки на зерно готуй... Ось вона якраз перезябльована. На весні приволочити бороною, пересипати і сіяти ячмінь. На-зарік можна лишити пареиною, а там знов пшениця... Та це, до того при вашому. Вам просто таки не випадало б упустити її, а з вами мені краще, ніж з іншими, діло мати. З порядним господарем порядний ґешефт. Це вже відомо. Це ж все одно, що капітал, та ще й прикупі. Мене питав уже й Харитон. Питав і Михалко. А я кажу: — ні, наперід мушу з Матвієм поговорити. Мушу його запитати, як і що він. Не візьме, то вже якось то буде. Ну отже як ви думаєте?

Матвій глибокодумно мовчить. Сидить на лаві. Одна рука за пазухою, друга на столі. Очі впер у долівку, в одну якусь точку і вперто з натугою мовчить. Мязи обличчя, особливо уст, час від часу курчаться у якусь болючу ґримасу. Чоло зрізане глибокими двома, на всю ширину зморщками і двома меншими, над бровами. Вигляд впертий, але нерішучий. Григорчук кладе у рот шматок хліба з салом і лишень зрідка поглядає на Матвія. Він проявляє якийсь острах. Якийсь скритий, глибокий острах, бо хоч за десятину питали і Харитон, і Михалко, але такого покупця, як Матвій він не знайде. Він навіть готовий деякі, незначні уступки поробити...

— Не знаю... виговорив по давшій надумі, глибоко й сіпло зітхнувши. — Тяжко мені... — і покрутив головою. Боюся, що от-от продаж Заставя обявиться. Там за ті гроші у двоє можна б купити. А що робитиму, як з вами звяжуся? Ні. Таки правду сказати, мені дуже тяжко. А все таки... Як ваша ціна?

— Шкури не здеру. Християнин же я. Думаю, що вам не першина чути, які ціни на такі куски. Он Красовський купив при свойому, заплатив пять сотень двадцять. У Лебедях наш Олійник заплатив пятьсот. Гадаю, що і для вас не буде кривдою, коли скажу: пять катеринок. Ну? Воно то багато здається, но як розважити. Що? Подумати тільки, яка земля. Підсоння, новина, вигноєна, вироблена, без пнів. Ну?

Матвієві це несподіванкою не могло бути. Він, знаючи в цьому толк, розумів, що дешевше такої землі йому ніхто не продасть. Він підлив чарку, підсунув її гостеві і, подумавши, сказав.

— Подумаю. Випийте но ще одну. Але все таки мені „трудно", дуже трудно. Де його чоловік сьогодні таку суму візьме. Подумати тільки, що пять літ тому все моє господарство, що маю сьогодні, стільки коштувало. Зрештою, ви знаєте, з ким маєте діло. Справу я знаю. Знаю, що зайвого ви не сказали. А як з запродажною та купчою? Чи не взяли б ви то все на себе?

Григорчук почухав потилицю.

— От, коли б ви, дядьку Матвію, бачили за що я втилющив пятьсот і сімдесят. Насміялися б, їй-бо... Як будете в Лебедях, навмисне вам покажу. Дві десятини, кажете? Але Христос-Богом клянусь, що вони не варті цієї одної. От не гріх, що божусь. Я вас люблю і поважаю. Роки ми от сусідами, а один другому кривди на гріш не вчинили. А це все, каже, за людиною. Так і буде. Запродажну і купчу беру на себе... Ну? Що?

Матвій знов таки відповів не зараз і не просто.

— Якщо надумаюсь, то скажу. Не радився ще зі старою. Не по силі, знаєте, це мені... Повірте, — не по силі... Стягнувшись до сорочки, можу ту половину зібрати... Ну, а друга?...

— Є гроші, як каже Чех, „У банце сов пенізе".

(Далі буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

МОЛОДІСТЬ ПРОТИ ВІКУ.

У своїм звіті про упередження, з якими мусять боротися вчителі американських шкіл, Клайд Милер, директор так званого бюра виховної служби при Колюмбійськім університеті, нарахував таких упереджень аж 8.

Є між ними упередження щодо віку, полу, раси, подружого стану, політичних звязків, релігії, економічних поглядів і місця побуту.

Найбільше гідним пожалування упередженням Милер уважає упередження щодо віку. Примiром, у деяких громадах шкільні власти придержуються засади давати посади молодим людям. Вони упереджені до старших чоловіків і жінок та фаворитують молодих. Милер уважає це упередження шкідливим для громадянства тому, бо воно позбавляє громадянство обслуг людей, повних життєвого досвіду, якого молоді люди мати не можуть.

ЗВІДКИ БЕРЕТЬСЯ УПЕРЕДЖЕННЯ ДО ВІКУ?

Милер не розглядає, звідки береться це упередження до віку.

Інший відомий виховник, Вилем Ф. Огберн, професор Шікаговського Університету, у своїм рефераті про „будучі суспільні зміни й особистість дитини", виголошенім на одним конгресі в Ню Йорку, доказував, що найважнішими роками для розвою особистости дитини треба вважати перші роки життя дитини. Тому, говорив цей учений, для початкових шкіл треба вибирати можливо найкращих учителів.

Як може громадянство шанувати досвід людини, коли воно думає, що для навчання досвіду не треба?

ПРИГОТУВАННЯ ДО ЖУРНАЛІСТИКИ.

Школа журналізму при Колюмбійськім університеті заводить цеї осени важні зміни в пляні науки учеників цеї школи. Наука в цій школі буде тревати один рік, але до школи можуть записуватися тільки студенти зі ступнем бакалявреату.

За цей рік студенти будуть учитися технічних справ журналізму, а крім цього історії, права, економії, політики, статистики й соціольоґії.

Не сказано, щоби практика в друкарні давала людині вишкіл, потрібний редакторови.

ЧИ ПИШУТЬ БЕЗ ПРИГОТУВАННЯ?

Колюмбійський університет сповіщає, що енцикльопедія, котру він видав, вимагала 6 літ приготування, а два роки писання.

В Американців це доказ дозрілої думки й розважного писання — сказати, як довго треба було умову працю приготовляти, а як довго писати.

У нас іще часто, як демаґоґ скаже, що писання не потребує приготування, що писання це так, як кошення травника машиною, себто „возьмеш за машину й робиш", він іще може бути певний густих оплесків.

ЗВІДКИ НЕБЕЗПЕКА ДЛЯ НОВОЧАСНОГО ПРАВЛІННЯ.

У своїй книжці „Дістаньмо, чого хочемо!" американський письменник Волтер Б. Питкин каже, що провідники уряду не добачують нині ані можливости союзу між суспільним шумовинням та демаґоґами, ні можливости союзу між демаґоґами й крайно розчарованими людьми.

Чи не вказує це на трох ворогів суспільности: демаґоґів, злочинного шумовиння й вповні безнадійних людей? Та що кождий нарід для уздоровлення потребує зрозуміння ролі та причин повстання цих ворогів?

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДО ПИТАННЯ ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ УКРАЇНСЬКОГО МУЗЕЮ В АМЕРИЦІ.

В кожного Українця живіше забеться зі щирої радости серце на вістку, що ВП. епископ о. Богачевський взявся за орґанізацію Українського Музею в Америці. Тимбільше мусить радіти кожний, хто стоїть ближче, чи дальше музейництва, кому справа українських музеїв дорога.

Погляди на завдання такого музею можуть бути ріжні. Я попробую коротенько представити тут найширшу програму, що очевидячки могла би бути сповнена лише протягом літ.

В найширшому маштабі міг би Український Музей в Америці обіймати такі відділи:

1) Української культури в старім краю.

2) Української культури в Америці.

3) Український Науковий Інститут.

Завданням першого відділу буде представити чужинцям, а ще більше Українцям, що відчужилися від Рідної Землі, у вибраних зразкових експонатах, культурне життя українського народу на протязі тисячлітньої історії.

Одинока змога здобути тут експонати через купівлю в Старому Краю (дещо можнаб дістати даром), та через замовлення у визначних українських артистів - малярів. Щоякщо, але експонати цього відділу мусять стояти на високому мистецькому рівні.

Здобути оригінальні памятки княжої доби, буде важко. Зате, починаючи від козацької доби, не одно легко буде можна здійснити. З уваги на те, що мистецтво розвивається лише там, де є меценати, а українські вельможі в XV—XVII в. покинули здебільшого свій нарід, зноваж мистецтвом опікувалася тоді майже виключно церква, чи то через своїх архиєреїв чи через братства, — в висліді маємо найбільше памяток церковного мистецтва. Починаючи з XV. ст., збереглися величаві церковні ікони, мальовані спершу на українсько-византійський лад, згодом, з XVII ст., під впливом західньо-европейського малярства. Крім ікон, можна би подати зразки церковної різьби (царські ворота, старовинні деревляні хрести, павуги-свічники і т. д.), врешті церковні тканини.

Поруч церковного відділу стане відділ українського слова, збереженого на письмі. Можна буде тут показати бодай два-три старовинні рукописи, що були все чудово прикрашені орнаментами, заставками, кінцівками, ініціялами і мінятурами. Далі прегарно оздоблені українські стародруки, врешті зразки сучасної по мистецьки оформленої книжки. Тут і зразки українського письма з XI. ст. досі. (Устав, півустав, скоропис XVIII. ст., сучасне письмо — найкращі автоґрафи українських письменників). Здобути оригінали буде тяжче, але тут можна вдоволитися репродукціями. Хоч можливо, що вдасться добути ще хоч один якийсь універсал котрогось з українських гетьманів.

Далі ґалерія портретів. Вартаб замовити в кращих малярів декілька бодай портретів головніших українських князів, гетьманів і діячів, в тому числі великих владик, письменників, учених, тощо.

Далі ґалерія сучасного малярства. Тут бодай по одному-два образи найвизначніших сучасних малярів, (образи давніших трудно буде набути). Маю на думці тут таких майстрів як: І. Труш, О. Новаківський, Петро Холодний, стар. (передовсім!), М. Сосенко, Кричевський, Масютин; з молодших: Глущенко, Грищенко, Бойчук, Крижанівський і ін. В тому числі й ґрафіки: Ковжун, Бутович. Можна й інші зразки прикладного мистецтва, напр. емалії Дольницької.

Різьба. Скульптури славнозвісного О. Архипенка, далі Ємця, Литвиненка, Коверка й інших.

Та вже найкраще можна зорганізувати (і найменшим вкладом гроша) відділ людового побуту й мистецтва. Всього тут не збереться, тож щоби заховати якийсь стиль, можна обмежитися лише до якоїсь одної-двох околиць, напр. Гуцульщина, полудневе Поділля, Яворівщина тощо. Тут слід улаштувати зразкове нутро хати, відповідно прибране виробами народнього прикладного мистецтва: (килими, ліжники, верети, рушники, посуда, тощо). Тут теж моделі народньої ноші. Поза тим моделі хат, обійсть, всіляких споруд. Врешті відповідні карти, пляни й викази.

Очевидно, що майже все до цього відділу можна набути лише в старому краю. В Америці це слід доповнити, чим змога.

Крім цього Музей мусітиме представити побут Українців у Новім Світі. Це його найважніше завдання. І тут треба буде зібрати все те, що з народнього побуту ще збереглося (передовсім у фармерів), звичайно змінене й примінене до нових обставин.

Трудно мені писати звідси, що буде слід до цього відділу збирати. З місця це краще видно. Всеж радив би не забувати при тім і про Архів. В ньому слід збирати всякі папери, документи, записки і т. п., про діяльність українських товариств в Америці й окремих осіб. Тут ввійдуть архіви поодиноких товариств, (протокольні книги, письма), спомини ріжних діячів, листування тощо. (Варта й намовити декого, щоби свої спомини списав — особливо повинні це зробити старші еміґранти й всі визначні діячі). Тутже слід заложити збірку світлин діячів, ґруп, Народніх Домів, церков, шкіл, тощо.

Не менше важна справа зібрання всіх українських друків, що появилися в Америці. Воно тим важніше, що в Злучених Державах нема бібліотечного примусу й досі ні одна бібліотека цих друків не зібрала. В цих друках найкраще збереглася справжня історія української еміґрації, особливо цікава за роки війни, коли був помітний живий розвиток українських видавництв. Тут ввійшли би всі українські книжки, брошури, журнали, часописи, а далі всі афішки (особливо цікаві театральні), програмки концертів, свят, запрошення, звіти, статути, тощо. Зайво буде додавати, що не менше цікаві будуть теж друки про Україну й Українців у чужих мовах, в тому випадку в англійській.

Необхідна для Музею ще й підручна бібліотечка, де булиб зібрані підставові книжки про історію України, її культуру, мистецтво, письменство, народній побут, народнє господарство, ґеоґрафію, природу. Окремо слід зібрати підручні книги українського музейництва, отже виданий Українською Академією збірник „Український Музей", „Український Музейний Збірник", „25-ліття Національного Музею у Львові", „Про Музеї і музейництво" І. Свєнціцкого, „Шкільний Музей" автора цих рядів і ін.

Окрема справа: наукова дослідча праця музею й звязане з ним питання Українського Наукового Інституту в Америці". Але про це може іншим разом.

Е. Ю. Пеленський,
співробітник Національного Музею у Львові.

КОМПРОМІТАЦІЯ ПОЛЬЩІ В БРІСЕЛІ

Як відомо, в Бріселі відбувається міжнароднія вистава що нею інтересується ввесь світ. До кінця першого десятка червня відвідали її 3.5 міліона осіб, а згідно з обрахунками мають її звидіти коло 20 міліонів туристів з ріжних частин світа. Участь у виставі беруть 30 ріжних держав. Має там свій павільон і Польща. Про це, як цей „павільон" виглядає, можна уявити собі хочби з допису одного Поляка, поміщеного таки в польській пресі („Курєр Цодзєнни" з 14 червня б. р.):

„Входимо до павільону. Є менший, ніж кіоски, де продають на виставі ґазети або папіроски. Увійшовши до середини, розкриваємо котару, що знаходиться перед нами. Кожний бере її за вхід до павільону, що, мовляв, положений є в глибині. Однак помиляємося. Перед нами знаходиться стіна, а дві кімнатки, що їх ми взяли за передпокій, є цілком павільоном. По лівім боці є найріжніші роди дерева. Однак не мають вони ніякого напису. Показується, що декоратор нутра забрав із собою пояснення та поїхав до Варшави. Всі ломлять собі голову, котра з виставлених пробок є ясінем, а котра косодеревиною чи дубом. Є це загадка досі в Бріселі нерозвязана. Може хтось із приїзжих змилосердиться та поможе. Оглядаємо на стінах фотомонтажі. Поприбивані ординарно цвяхами. Просто не віримо власним очам. Однак павільон викінчувано з таким поспіхом що на мокру олійну фарбу приліплювано фотомонтажі... Але кілька днів пізніше клей відірвався від мокрої фарби й фотомонтажі опинилися на землі. Декораторів, спеціяльно прибулих із Варшави, вже не було й треба; було все прибите до стіни цвяхами. Дивимося на мапи. На них повно ортоґрафічних французьких помилок. Частину їх замальовано, але під фарбою видно їх досить докладно. В однім із рогів павільону знаходиться велика брила соли з Велічки. Місяць тому була 3 рази більша. Одначе внаслідок горячі щоденно топиться й на підлозі під нею знаходиться калюжа брудної води... В катальозі читаємо, що „всі пояснення дає секретаріят", що знаходиться при павільоні. Ідемо там і знаходимо комірку, повну глини та всяких відпадків... Сьогодні секретаріят, що має принимати відвідувачів, є загально називаний хлівом! Дивимося на матові шиби. Показується, що дві є вибиті. Будуючи павільон, забули цілковито про вентеляцію і тепер уладжено її домашнім способом, вибивши шиби в протилежних рогах павільону... Знайшли ми в провіднику по виставі пояснення, що маємо там не менше й не більше, а трох спеціяльних комісарів, в тому одного ґенерального. Держави, що мають десять разів більші павільони, були під тим оглядом скромніші й визначили тільки по одному комісареви".

На кінці від себе додамо: цей польський „вавільон" одного дня... завалився! Неначе предсказав будучу долю Польщі...

ПОДЯКА.

Я, нижче підписана члениця від. 388 У. Н. Союза в Честер, Па., складаю щиру подяку головним урядникам нашої організації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $25, котрі стали мені великою помічю у моїй недузі. Бажаю якнайкращого успіху У. Н. Союзови. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Анна Верещак.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Й. П. і М. Д., Балтімор, Мд. — Пересилаючи допис, п. Й. П. пише, щоб помістити „цу відповід в цілости", а „як що Хвальна Редакция Свободи, моє слушне домаганья відкине тоді я цу справу полагоджу в корті, єсли подоброму ні". Разом з тим письмом залучено „відповідь" на допис п. Й. Семенкова, що був друкований у „Свободі" з дня 28. червня б. р.

Стверджуємо, що п. Семенків писав про п. Авраменка і громаду, не згадуючи при тій останній ніякої особи і не нарушуючи нічиєї особистої чести. П. Авраменко дав у своїм часі відповідь. Про життя в громаді були і перед дописом п. Семенкова ріжні дописи. Один глядить на такі справи одними очима, а другий іншими. Нічого в таких дописах злого. Лихо доперва тоді, коли пишеться дописи в такім стилю як та, яку Ви переслали з домаганням, щоб її містити „в цілости", а в якій „відповідаєте" п. С. такими словами: „Ваше твердження, це дурнька (певно має бути „дурненька" — Ред.) нісенітниця", „юдина заплата", „Видно який з вас український патріот", „Ви по фаху сальоніст", як інші трудилися, Ви під цю пору згортали долярики", „Ви смієте писати допис", „самого себе не зумів виховати, щоби мати трохи гонору, та чести", „пильнуйте своєї бари" і т. д.

Так виглядають дослівні винятки з допису, який мав би бути поміщений у „Свободі" в цілости, — як Ви цього домагаєтеся. Чи здаєте собі справу, скільки то мусілиб Ви за такий допис заплатити, якщоб це опинилося в „корті"? Бо про нашу орґанізацію і „Свободу" вже не говоримо.

Добрий рахунок.

— Скільки маєте літ?
Двацять два...
— Ви не помиляєтесь?
— ...і шіснацять місяців.

Згадка.

— Що це є? Має чотири ноги й дає молоко?
— Дві няньки.

— Чи ви вже давно повдовіли, пані?
— Від смерти мого чоловіка.

А. Осендовський.

ОДНООКИЙ

На приказ російського уряду я обїздив Усурійський край, шукаючи покладів вугля і золота, на терені ріки Бікін і її доплив́ів. Приїхав я на одну малу стацію залізниці з Владивостока до Хабаровська і став роззиратися за провідником. До мене зголосився козак, запевняючи, що бікінську тайгу знає так добре, як своє власне обійстя. Коли я йому сказав, що мені потрібні не лиш провідники, а й помічники в моїх роботах і на полюваннях, козак сказав, що приведе ще свого молодшого товариша.

— Більше, гадаю, не треба вам, — сказав.

Прийшов товариш козака і я також сподобав собі його. Які то були козаки, українські, чи російські, не скажу. Я їх не питав. По українськи балакали так добре як по російськи, по російськи так добре як по українськи. Ми пустилися в дорогу.

Вугля я не знайшов. Зате я допевнився, що в ложищах дрібних доплив́ів Бікіна природа засіяла золото. Правда, сі сторони, то не Кльондайк, та всетаки люди авантурничої вдачі і жаждучі багатств дуже вірили в золото, сховане в неприступній тайзі на Бікіні.

Тих завзятих, рухливих і неспокійних глядачів золота звуть там проспекторами. Майже що днини стрічав я на моїй дорозі сліди їх роботи: порозривані і пощерблені порохом скали, купи каміння, глибокі ями і закопи, рови, котрими відводили воду і осушували місця, в яких думали, що є золотий пісок.

Порозкидані в корчах і між камінням бляшанки з консерв і нафти, кусники заржавілого заліза, останки возів для перевоження землі, якісь поломані залізні рури, нужденні шопи і колиби... все те свідчило, що колись кипіла тут людська праця. Ті, що полишили тут по собі очевидні і вловильні спомини, вже давно відійшли. На їх місце приходили інші.

Поодинокі люди, або невеликі гуртки, зложені з найріжніших людців, найчастіше з кримінальною минувшиною, заганялися в тайгу, щоби потай поліції гірничої інспекції літом і осінню порпати в земли. Стоячи по пояс у воді, виполікують з піску золото. Силкуються виполокати його хочби лиш стільки, щоби пережити до найближчого літа і — на весну розпочати ту роботу наново.

Такі люди рили в земли закопи, слабо укріплені вирубаними кльоцами, і працювали, не маючи інших бажань, як щоби знайти золото, і щоби на їх захист не попала поліція, або злодії.

Ті люди нікого не займали, не рушили. Всіх боялися. Коли хто попав на них випадково в густім лісі, то ніколи не сказали зараз, що вони там роблять. Запевняли, що вони мисливі, показуючи пару шкірок вивірки, або тхорів. Як се було над рікою, то, показуючи на мотузках коло своєї колиби вялену рибу, казали, що вони рибаки.

В кущах і в лісовій гущі скривалися також інші люди. То були не великі, бо лише по дві-три особи, опришківські ватаги. Полювали на тих, що добували золото. Коли обловилися, мусіли бути дуже обережні, бо були такі ватаги, що полювали на щасливих опришків.

Тоді, коли я їхав стежкою крізь бікінську тайгу острахом всіх був опришок, звісний під прізвищем „Однооокий". Се імя наповняло жахом не лиш нелегальних, а й найлегальніших мешканців тайги. Одноокий умів нападати неожидано і все успішно для себе. Був жорстокий і невблаганий для противників. Грабуючи їх до останнього зерна золота, до останньої сорочки, катував таких, що боронилися, або укривали свою працю, чи добичу. На закінчення всім підрізував горла.

При такій операції звичайно говорив до своїх помічників:

— Порізати всіх, щоби ніхто не лишився ані для пімсти, ані щоби робити сплетні!

Про того одноокого я ще не чув тоді, коли, полишаючи за собою малу залізничу стацію, з моїми козаками запустився в тайгу. Про небезпечного опришка стали мені розказувати аж українські поселенці, котрих російський уряд перекинув сюди знад Дністра. Українські села були в тій тайзі рідко розсіяні, та всеж таки на моїм шляху було їх стільки, що я ніколи не потребував ночувати під зоряним небом.

В одно горяче полудне липня вїхав я в мале українське село. Воно мало тільки десять хат на лівім боці Бікіна. Хоч моя експедиція, зложена тільки з трох осіб і з пятьох коней, цілком не виглядала страшно, ніхто не вийшов з жадної хати. Жінки, заглянувши крізь вікно, зараз ховалися. Ні діти не показувалися на вулиці.

Я зупинився при одній хаті, котра видалась мені заможнішою і чистішою. Стукаю до брами, ніхто не відповідає.

Ми знали, що дома люди є. Хтось лопав дверми, що виходили на подвіря, привязував на ланцух собаку, що вирвалася, бурмотів щось під носом.

— Ви показилися там до дідька, чи що?! — крикнув один з моїх козаків, котрого розсердила повільність господарів хати. — Вченого чоловіка силуєте стояти на такій спеці!

По хвили показалося, що люди в селі вчених шанують. Надійшла баба, вже не молода, відчинила ворота і завела нас до хати. Пояснила нам, чому не зараз побігла впустити нас.

— Вибачайте, пане, та ціле наше село в трівозі. Між людьми розійшлася чутка, що десь недалеко появився Одноокий і хоче прийти до нас, щоби взяти окуп. Наші хлопи може дали би йому ради, та пізніше на село звалилась би тяка біда, що хіба звідси втікати ще далі, в світ за очи.

— Яка біда? — питаю.

— Приїхали би рядники і поліція. Зачалось би слідство, суд. В такий, для рільника горячий і дорогий час хлопи мусіли би їхати до суду, до міста. Ліпше не впускати нікого.

Мої козаки розсміялися голосно.

— А то мудрі з вас люди! — сказав старший козак. — Ви до самої смерти будете сидіти замкнені в хатах?

— Се пізніше покажеться, — сказала баба, вже пораючися коло чаю. — Сідайте, прошу, розгостіться. Зараз буде чай і почастую вас горячим пирогом з рибою.

Та ми вже давно розгостилися і майже лежали на широких лавках, виснажені спекою і боротьбою з комарами, котрі мабуть комусь присягли виссати з нас всю кров. Інакше годі було пояснити завзяття комарів того дня.

Ми напилися чаю, наїлися пресмачних пирогів з калугою, робою з родини осетрів, і загадали трохи припочати.

— Я не буду спати! — сказав мій старший провідник. — Піду познайомитися з тими диваками, хлопами. Може від них довідаюся щось про вугля або золото.

Звернувшися до баби, спитав:

— Слухайте, бабуню! Ваші хлопи по тайзі волочаться?

(Конець буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ШІКАГО, ІЛЛ.

Кампанія для вищої школи в Стемфорді.

Тут сформовано комітет, котрий веде кампанію в користь вищої школи в Стемфорді, Конн. У тій цілі дня 11. серпня ц. р. відбудеться в Шікаго „Український День" з святочною академією в українськім городі св. о. Николая, при участи українського греко-кат. епископа Константина Богачевського в асисті місцевих і околичних священиків. До екзекутиви комітету вибрані: Микола Гуль, предс.; Т. Кривовяз, секр. рек.; Мартин Барабаш, секр. фін.; Григорій Матвіїв, касієр; дорадчий комітет: о. ігумен Е. Теодорович, ЧСВВ, голова почесного комітету о. канонік Н. Сіменович.

Т. К.

НЮАРК, Н. ДЖ.

З діяльности Української Центральної Ради.

Вже давно зорґанізовано в Нюарку Українську Центральну Раду, до якої належать 28 товариств. Вона влаштовує національні свята і маніфестації та збирає датки на народні цілі. До неї належить українська православна і пресвитерська громада, лише ще дехто інший собі не бере поважно до серця такої поважної центральної орґанізації. Таксамо й Січові сотні записалися до неї, отже є надія, що всі інші товариства приступлять до спільної праці.

Минулого року скликала Центральна Рада кілька великих віч, постаралася від міських властей про дозвіл уладити Український День („Тег Дей"), коли то наші колектори зібрали кількасот долярів на народні цілі, відсвяткували свято Шевченка вже цього року, а тепер збираються відбути Листопадове Свято в неділю, 3-го листопада. Крім цього ми вже постановили були мати свій пікнік на 1-го вересня, але відложили на 15. вересня тому, що 1. вересня припадає державницька маніфестація в Ню Йорку, а ми хочемо взяти в ній участь разом з іншими.

Отже ми робимо свою роботу і хотілиб лише, щоб нам не перешкаджали інші, бо це буде виглядати на кпини з української справи. Але просимо ще прислати своїх делеґатів у Центральну Раду ті товариства, що ще дотепер не є членами Центральної Ради.

Лука Крук.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ВІДОЗВА

УКРАЇНЦІВ З ЮГОСЛАВІЇ ПРО ДОПОМОГУ.

Дорогі Браття!

Ми, нижче підписані, звертаємося до Вас у хвилі недолі. Допустом Всевишнього навістило нас велике нещастя: страшна градова буря перемінила наш цілорічний труд і надію на прожиток в одну чорну, безнадійну руїну. Наші поля, засіяні житом, пшеницею, кукурудзою та взагалі всіми потрібними до прожитку ростинами, перемінилися в одну знищену пустиню. З овочевих дерев у садах лишилися лиш голі стовбурі. Наші селяни, котрі ще вчора очікували скорого дозрівання нового хлібця, щоб нагодувати свою бідну сімю, в розпуці ломлять руки, що нема надії на якийнебудь дальший прожиток. По наших хатах чути розпучливий плач малих діточок, котрі куска хліба не мають. Матері з розпуки ломлять руки на вид такого грізного положення. Голодова примара заглядає під стріхи наших хат. Страшний для селянина передновок заступив ще страшніший цілковитий голод. Сподіваний збір хліба знищений і для нас остається лиш безнадійність. Страшний ворог людства — голод переступає поріг наших убогих хатинок.

В такім тяжкім положенню звертаємося до Вас, дорогі Браття, як інтеліґенції, так і фармерів і робітників, в надії, що Ви в своїй великій любові до своєї церкви й українського народу, котрому Ви нераз засвідчили свою щирість і любов у його тяжких матеріяльних відносинах, що Ви й у теперішнім нашім нещастю радо відізветеся та прийдете нам з помічю в такім грізнім для нас становищі, та втрете сльозу з заплаканого братнього лиця.

Просимо взяти під увагу потребу поратунку цих нікому нічого невинних малих діточок, котрі своїм дитячим голосом кличуть до своїх батьків і матерей: „хліба!"

Дорогі Браття! Прохаємо Вас проголосити заклик до наших Братів Українців, в кого є добра воля, щоби нам матеріяльно допоміг у нашім невідраднім становищі. За ласкаву поміч уже Вам заздалегідь засилаємо щиросердечну дяку. Най Вам сам Господь винагородить за Вашу нами очікувану поміч.

Жертви просимо слати на адресу:

Ukrajinsko Drustvo "Prosvjete"
Strbci—Prnjavor. Vrbas. ban.
Yugoslavia

з зазначенням для потерпівших від граду.

Слава Ісусу Христу!

Петро Шлапак, І. Гимон, Василь Масіюпчук, Василь Фаріон, Василь Микитищин.

НОВІ КНИЖКИ, ЯКІ МОЖНА НАБУТИ В КНИГАРНІ СВОБОДИ

Біч, Рекс. — ЗАЛІЗНИЙ ШЛЯХ. Повість з англійського. Оправлена	1.00
Вволлес, Л. — БЕН-ГУР. Повість з часів Ісуса Христа. Книжка читана всіми народами, один з клясичних творів усього світа. Гарний стиль, цікава акція, благородні ідеали: любов Бога та рідної землі — роблять цей твір якнайбільше підхожим до поширення між найширші круги нашого народу.	$ 80
Вовчко, Марко. — ТВОРИ МАРКА ВОВЧКА. Зміст: Сестра, Козачка, Чумак, Одарка, Сон, Горпина, Викуп, Свекруха, Отець Андрій, Максим Грімач, Данило Гурч, Чари, Три Долі, Не До Пари, Два Сини, Ледащиця, Від Себе Не Втечеш, Інститутка. Оправлена	1.25
Вовчко, Марко. — МАРУСЯ. Повість	45
Гаврилюк, Ілько. — ТЕРНИСТИМ ШЛЯХОМ	50
Гашек, Ярослав. — ПРИГОДИ ДОБРОГО ВОЯКА ШВЕЙКА В СВІТОВІЙ ВІЙНІ (Швейк на Фронті). Авторизований переклад з чеського	90
Гашек, Ярослав. — ПРИГОДИ ДОБРОГО ВОЯКА ШВЕЙКА В СВІТОВІЙ ВІЙНІ (Швейко в Запіллю)	90
Гомзин, Б. — ПРОКЛЯТІ ЧАСИ. В книжочці два оповідання, що сягають сюжитами в недавні часи гром. війни на Україні. Оповідання „АЖ ТАМ" більш вражаюче змістом. Варталоб цю книжечку кинути масово в кожну місцевість	20
Гребінка, Е. — ЧАЙКОВСЬКИЙ. Історична повість	80
Грінченко Б. — ПІД ТИХИМИ ВЕРБАМИ. Повість. Оправлена	1.50
Грінченко Б. — СОНЯШНИЙ ПРОМІНЬ. Повість	65
Ґеорґ, Д. — СПОМИНИ З СЕРБСЬКОГО ФРОНТУ. Дивні пригоди австрійського жовніра	35
Чернява, І. — НА СХОДІ МИ. Оповідання, опр.	95
Дерлиця, М. — В МЛАКАХ. Повість	40
Дежеліч, В. — СОФІЮ ВИБРАВ. Істор. повість з часів візант. цісарства, Перекл. М. Фірак	80
Дудко, Ф. — ГЛУМ. Оповідання	35
Дудко, Ф. — КРАСА ЖИТТЯ. Оповідання	20
Ілько Борщак—Рене Мартель. — ІВАН МАЗЕПА. Життя й пориви великого гетьмана	1.50
Кервуд, Д. — З ТАВРОМ УБИЙНИКА. Повість, пер. М. Лотоцький. Є це Книжка пригод благородного чоловіка, закинутого судьбою в дику країну північної Канади	80
Кобилянська, Ольга. — В НЕДІЛЮ РАНО ЗІЛЛЯ КОПАЛА. Оповідання. Розказується про молодого парубка Гриця, що кохається в двох дівчатах, з якими обіцяє женитися. Коли опісля жениться з одною — друга в розпуці шукає чар-зілля та отроює ним молодого Гриця, а сама, збожеволівши, тоне на дні глибокої води. Кобилянська розробляє цю стару тему далеко глибше психольоґічно, чим її попередники.	90
Ковч. о. Еміліян. — ЧОМУ НАШІ ВІД НАС УТІКАЮТЬ	50
Кобилянська, Ольга. — ЗЕМЛЯ. Повість. Тут Кобилянська малює на ширшій картині соціяльні взаїмовідносини буковинського села XIX століття. Земля — це та вища, просто містична, сила, що складає цей невблаганий фатум, що примушує Саву вбити брата Михайла, а наймичку Анну зазнати стільки горя і сліз	2.50
Кобилянська, Ольга. — ЦАРІВНА. Героїна Наталка Верковичівна виступає тут „надлюдиною" з презирством до міщанських інтересів, з великим аристократизмом духа та змаганням до повної еманципації пригнобленої жінки. Вона шукає собі чоловіка таких же поглядів, щоб він її не пригнітив. Тому то відкидає обмежного орядина, а знаходить собі ідеал в особі скромного д-ра Марка	2.75
Курдидик, Анатоль. — ЯСНІ ВОГНІ. Оповідання. Молодий, а проте вже досить широко читачам знаний, автор проявив у цій книжці чималий талант. Велике багацтво сюжетів, добре виведений розбір душі поодиноких героїв, палкий патріотизм та свіжий чуттевий стиль роблять цю збірочку цінним вкладом у нашу „военну" літературу.	20
Лепкий, Богдан. — ПИСАННЯ БОГДАНА ЛЕПКОГО, з портретом автора і з нарисом його літературної діяльности, написаним В. Верниволею. Том І. Вірші, том ІІ. Проза. В полот. опр.	5.50
Левицький-Нечуй, Іван. — НАД ЧОРНИМ МОРЕМ. Повість. Опр.	1.50
Лепкий, Б. — ПІД ТИХИЙ ВЕЧІР. Повість-казка. Опр.	2.00
Левицький-Нечуй, Іван. — ХМАРИ. Повість. „Хмари" являються цінним художним твором з рівночасно дуже важним культурно-історичним документом. Ця повість показує чим дихала і жила нова інтеліґенція, ці народники-українофіли шістьдесятих років	2.00
Леонтович, В. — ВОРОХОБНЯ й інші оповідання	45
Лотоцький, А. — КУЖІЛЬ І МЕЧ. Істор. повість з кінця 15 і поч. 16 віку. Знаний і люблений повістяр, А. Лотоцький, розказує в тій книжці про життя характерної княгині Слуцької та на тому приміpі вчить нас, яке повинно бути життя благородної жінки-матери, що над усе цінить свій громадський обовязок. Книжка надається на нагороди пильности й дарунки для молоді	80
Мельник Микола. — ПО ТОЙ БІК ГРЕБЛІ. Оповідання.	35

Кождий замовляючий книжки повинен виписати **виразно і читко** всі титули потрібних йому книжок і обчислити загальну належитість за них. Гроші належить посилати через почтовий або експресовий переказ (моні ордер), виписаний на імя, подане у понижчій адресі. Дотичний грошевий переказ треба залучити в листі, оставляючи собі відтинок яко посвідку. Хто посилає паперові гроші, повинен такий лист зарекомендувати (зареджіструвати). Хто посилає почтові марки, нехай обвине їх добре в папір, аби у вохкі дні вони не зліпилися в дорозі.

З **Канади** треба посилати гроші лише на CANADIAN MONEY ORDER. Канадійських почтових марок не приймаємо.

Адреса замовляючого мусить бути виписана якнайдокладніше. Мешкаючі по малих місцевостях повинні при замовленню книжок заслати 10 центів на реджістрування посилки, бо трапляється часто, що хтось непокликаний забере чужу посилку і її властителеви не доручить. **За недоручені посилки, коли замовляючий не прислав 10 центів на реджістр, книгарня не відповідає.**

Замовлені річи висилаємо відворотною почтою і посилку оплачуємо самі. Гроші належить посилати рівночасно з замовленням.

Всі письма треба адресувати так:

"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ПОДБАЙТЕ ЗА ІСТОРІЮ УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАД В АМЕРИЦІ.

НАЙМЕНША ГРОМАДА ХАЙ ПОДАСТЬ ХОЧ ТІ ВІДОМОСТИ, ПРО ЯКІ МОВА В КВЕСТІОНАРІ.

ЗРОБІМ ЦЕ НЕГАЙНО, З ВЛАСНОЇ ВОЛІ Й ЗІ ЗРОЗУМІННЯ ВАГИ СПРАВИ.

ТРАҐІЧНА СМЕРТЬ УКРАЇНЦЯ В АРГЕНТИНІ.

Несподівана і траґічна смерть заскочила нашого земляка Федора Баранецького, якого 28-го червня ц. р. наїхав залізничий потяг близько стації Бельґрано, коли він коло 8 год. вечором вертався з праці. Наїзд був такий фатальний, що Баранецький згинув на місці.

Покійний прожив 34 роки, і щойно недавно втік з большевицького ярма, перебираючися до Фінляндії, а звідтам дістався до Арґентини, де по 6-тижневім побуті заскочила його несподівана смерть.

Оставив сиротами жінку і 6-літнього сина, які перебувають у Буенос Айресі.

Похорон його відбувся в неділю, 30-го червня, при участи поважного числа нашого громадянства, що прибуло віддати останню прислугу помершому землякови. В. Й. П.

Суддя: Як далеко були ви від місця стрілянини?

Свідок: При першім стрілі пять метрів, при другім сто, при третім двісті!

— Панно Олю, благаю вас! Без вас не можу жити!

— А коли скажу: „ні"?

— Тоді я застрілюся. В таких випадках я все так роблю.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

МЕНВИЛ, Р. АЙ. Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що звичайні збори відбудуться в суботу, 3. серпня, в годині 3-тій пополудні, в Нар. Домі на Комберлен Гіл. Просимо всіх членів прибути на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. Предсідник напоминає, що кождий член має явитися на час. Члени, котрі прийдуть пізніше, мають подати причину зпізнення, бо урядники і члени не будуть чекати годинами, а то і пів дня, щоб посходились всі члени. Обовязково кождий член має прийти на призначений час. Напоминаємо членів, щоб не затягали вкладок, а платили на час, як до товариства так і до У. Н. Союза, бо в противнім разі будуть суспендовані. — П. Любянецький, предс.; Н. Шевчук, кас.; П. Черкас, секр.

БІЛЯНСОВІ КЛОПОТИ.

Одної річі не люблю і признаюся щиро, що не визнаюся на ній. Це всякі білянси.

Хоч скільки разів бував я на загальних зборах ріжних промислових, торговельних спілок і банків, хоч „засідав" тричі в надзірній раді, а твердого білянсового гориха таки ніяк не годен розкусити.

Наслухався я чимало дискутантів „за" і „проти", наоглядався стільки рахункових „зіставлень", приходів, розходів, зисків, страт. Все те нічого не помогло.

Коли я раз у житті забрав слово на загальних зборах, перебив мені один з учасників: „Хто хоче говорити про білянс, нехай наперед добре навчиться білянсу!"

Слушні слова. Я й узяв їх собі до серця.

Накупив підручників і в поті чола став учитися. І у висліді дійшов до переконання, що це незбагнене мистецтво. А переконало мене про це те, що я читав у сусідських часописах:

Була собі філянтропійна спілка „Спулдзельня Банку Людового". Білянс по мистецьки виготовлений, все ідеально годилося, лиш не було згоди між членами й управою, а що гірше: між прокуратором і директорами, так, що всі три дістали по три роки вязниці.

Була знов у Станиславові „Спілка Д-р Лякс, Курцер ет Комп." Теж мабуть усе було в порядку, навіть сотики годилися, лиш на фронті була дрібна ріжниця, що виказала брак пів міліона злотих.

Це все сталося з причини недискретного вмішання в справу прокуратора і ось знов директори роздумують тепер у вязниці над дрібною помилкою.

А яких чудес доказувало підприємство Рудрофа!

Наскільки то тяжча — думаю нераз — справа з білянсами ріжних живцевих установ, де розпущені у воді кваси сильно й шкідливо ділають не лиш на папір, на чорнило, але й на шляхотні металі. Що то нпр. може зробити кисень, сірка... Знаю трохи хемію, тому потерпаю все за білянси в Карльсбаді... — („Діло").

Данило Пявка.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ПРОЛЕВ.

(83)

Коли горилль сказав, що він хоче її затримати для себе, Наомі почала розпучливо борикатись. Але Бокінґем обняв її кріпко й пігнав на південь. По якімсь часі він завважав, що за ним гонить якийсь другий горилль, очевидно тому, щоб відобрати від нього таку цінність, як отся дівчина.

Нагло Бокінґем звернувся, спустився по скалі і примістив дівчину в печері на половині дороги вниз. Потім він віддалився, щоб прогнати гонителя та змилити його слід. Наступного дня вернувся, щоб наново підняти подорож до якогось сховку, де він міг би примістити свою прегарну бранку.

Коли опинився на вершку скали, поставив дівчину на ноги. Вона була ослаблена, захиталась і впала. Бокінґем штовхнув її немилосерно. Тоді вона знову впала. Розлючений звір копнув її брутально, потім ухопив за волосся та почав тягнути за собою, причому кляв на середньовічний лад.

Злобними штовхами він спонукував її посуватися вперед. Але не далеко зайшов. По якімсь часі він нагло пристанув. З диким ревом і вивернеными губами та з витягненими жовтими пазурами він стрінувся ввіч-на-віч з людиною, що скочила з дерева саме йому в дорогу.